

Záróvizsga szakmai tételei

Érvényes: 2024. júniusi záróvizsgaidőszak

I. tétel

Az anyagi pont és pontrendszerek dinamikája, a dinamika alaptörvényei különféle vonatkoztatási rendszerekben

A dinamika axiómái. Munka, energia. Galilei-elv, Galilei-transzformáció. A mechanika törvényei gyorsuló vonatkoztatási rendszerben. Pontrendszer mozgásegyenletei, az impulzustétel, a tömegközéppont-tétel, ütközések, impulzusnyomaték-tétel. Megmaradási tételek. A speciális relativitás elve és legfontosabb következményei.

2. tétel

A merev testek kinematikája, sztatikája és dinamikája

A merev test helyzetének megadása. A merev testre ható erőrendszer redukálása. Egyensúly és stabilitás. Kényszermozgások, kényszererők, súrlódás. A merev test forgása rögzített tengely körül. Tehetetlenségi nyomaték. Szabad tengelyek.

3. tétel

A gravitáció, égi mechanika

A gravitációs erőtér jellemzése a klasszikus mechanikában. A súlyos és a tehetetlen tömeg. Bolygómozgás, Kepler törvényei. Mesterséges égitestek. Erőtörvények, a mozgásegyenlet közelítő numerikus megoldása Euler módszerével.

4. tétel

Rezgések és hullámok

A harmonikus rezgőmozgás kinematikai és dinamikai leírása, rezgések összetétele és felbontása, csillapított- és kényszerrezgés, rezonancia, csatolt rezgések. Hullámok típusai, polarizáció. Hullámok visszaverődése, törése, interferenciája, elhajlása. Doppler-effektus.

5. tétel

Deformálható testek mechanikája

Deformációk és feszültségek. A deformálható testek mozgásegyenletei. Szilárd testek rugalmas deformációi. Hooke-törvény. Folyadékok és gázok egyensúlya, áramlása. Közegellenállás. Felületi feszültség, kapilláris jelenségek.

6. tétel

Az anyag termikus állapota, hőmérséklet

A hőmérséklet fenomenológiai és kinetikus értelmezése. A hőmérséklet mérése. A gázok állapotegyenletei. A klasszikus ideális és reális gáz. Állapotváltozások, fázisátalakulások.

7. tétel

A termodinamika főtételei

A termodinamika I. főtétele és az energia megmaradásának általános tétele. Reverzibilis és irreverzibilis folyamatok. A termodinamika II. főtételenek fenomenológiai megfogalmazása és statisztikus értelmezése. Mikro- és makroállapotok. A termodinamika III. főtétele.

8. tétel

Elektrosztatika, elektromágneses rezgések és hullámok

Az elektrosztatikus tér törvényei vákuumban és szigetelőkben. A potenciál fogalma. A sztatikus tér energiája. Kapacitás, kondenzátorok. Elektromágneses rezgések előállítása, tulajdonságai. A Hertz-féle kísérletek, dipólsugárzás. Információátvitel elektromágneses hullámokkal.

9. tétel

Áramvezetés anyagokban, egyen- és váltakozó áramú hálózatok

Elektromos áram fémekben, elektrolitokban, gázokban, vákuumban. Szupravezetés. Kirchhoff-törvényei. A váltakozó áram leírása, komplex ellenállások. Elektromos áram félvezetőkben, sáv szerkezet. A p - n átmenet. Félvezető eszközök, működésük. Szigetelők.

10. tétel

A mágneses tér

Az áram mágneses tere. A Biot-Savart-törvény és az Ampere-féle gerjesztési törvény. A mágneses tér hatása az elektromos áramra, Lorentz-erő. Az elektromágneses indukció jelensége és alkalmazásai. Maxwell-egyenletek. Anyagok mágneses tulajdonságai.

11. tétel

Geometriai és fizikai optika

Geometriai optika, fényvisszaverődés és fénytörés törvényei, tükrök, lencsék, képalkotás, optikai eszközök. Fizikai optika, fényelhajlás, interferencia, polarizáció.

12. tétel

Kvantumfizika alapjai

Planck-féle sugárzási törvény, fotoeffektus, Compton-effektus és a fény kettős természete. A mikrorészecskék kettős természete, részecskék interferenciája, de Broglie hipotézise. A hullámfüggvény mint valószínűségi amplitúdó.

13. tétel

Atomszerkezet

Az atomok diszkrét energiái, Franck-Hertz kísérlet. Atommodellek, Bohr-féle posztulátumok. A H-atom színképeinek kvantummechanikai értelmezése. A spin és a Pauli-elv. A periódusos rendszer. A spontán- és az indukált emisszió, a lézer.

14. tétel

Az atommag tulajdonságai, nukleáris energia

Az atommag szerkezete, stabilitása. Radioaktivitás. Magmodellek, kötési energia. Maghasadás, fúzió. Nukleáris reaktor, atomerőmű. Sugárvédelem, dozimetria.

15. tétel

Asztrofizika, a világegyetem szerkezete

A Naprendszer kialakulása és fejlődése. Exobolygók. A csillagok fejlődése, állapotátározói. Fúziós energiatermelő folyamatok. A Tejútrendszer szerkezete. A relativitáselmélet csillagászati bizonyítékai. Kozmológia, világmodellek.

Záróvizsga szakmódszertani tételei

Érvényes: 2024 júniusi záróvizsgaidőszak

1. tétel

- A fizika fogalmi rendszere, kialakítási módja. Az induktív és deduktív tanulás.
- A lendület-megmaradás törvényének didaktikai feldolgozása.

2. tétel

- A kísérletezés és a mérés/mérési gyakorlatok szerepe a fizikatanításban. A tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek szakmódszertani jellemzői.
- Az erőhatás és az erő fogalmának kialakítása. A forgatónyomaték fogalmának kialakítása, a merev test egyensúlyának didaktikai feldolgozása.

3. tétel

- Tanítási/tanulási stratégiák és jellemzésük a fizikatanításban. Tanulásszervezés fizikaórán. Differenciálás. A kooperatív tanulás.
- A gravitációs mező forrástörvényének középiskolai tanítása. Kepler III. törvényének tanítása. A nehézségi gyorsulás meghatározásának módszerei.

4. tétel

- A fizika szakmódszertan modelljeinek fejlődése.
- A harmonikus rezgőmozgás tanítása, jellemzőinek kísérleti vizsgálata.

5. tétel

- Az oktatási folyamat tervezése, makro- és mikro szerkezet jellegzetességei. A fizikaórák tervezése (*NAT, kerettantervek, helyi tanterv, tanmenet, tanítási tervezet*).
- Hidrosztatikai, hidrodinamikai jelenségek tanítása a középiskolában. A Bernoulli-törvény gyakorlati alkalmazásai.

6. tétel

- Tehetségazonosítás, tehetséggondozás lehetőségei, szinterei. Országos és nemzetközi versenyek. A felzárkóztatás lehetőségei, szinterei.
- Gázok állapotváltozásainak tanítása.

7. tétel

- A mérés, ellenőrzés, értékelés szerepe a fizika tanulási-tanítási folyamatában. Tanulói tudásszint-mérés módszerei. A fizikatanítás jelenlegi helyzete, a nemzetközi mérések tapasztalatai, a PISA és a TIMSS vizsgálat bemutatása.
- A termodinamika főtételeinek iskolai tanításáról. Halmazállapot-változások molekuláris értelmezése. Kalorimetriás mérések.

8. tétel

- A fizika tantárgyi ismeretek társadalmi szükségessége, alkalmazásának lehetőségei. A fizikatanítás szerepe a természeti jelenségek és a technikai környezet megismerésében. A környezettudatosság kialakításának lehetőségei a fizikaoktatás során.
- Az elektrosztatikus mező jellemzőinek tanítása, a témában alkalmazott kísérleti eszközök és berendezések.

9. tétel

- Az ismeretelsajátítás szintjei.
- Fémes vezető ellenállásának tanítása. Az áramvezetés anyagszerkezeti magyarázata. A félvezetők (pl. a tranzisztor) iskolai tanításáról, gyakorlati alkalmazások, modern technikai eszközök és a fizikatanítás.

10. tétel

- A tanítási órán kívüli információforrások, hagyományos és multimédiás ismerethordozók. Internet és a fizikatanítás. A számítógép mint mérőeszköz alkalmazása a fizikatanításban.
- A mágneses mező jellemzése, kísérletek a mágnességtan témaköréből.

11. tétel

- Problémamegoldás a fizika tanulási-tanítási folyamatában. Kompetenciafejlesztés. A feladatmegoldás helye és szerepe a fizikatanításban. A kutatásalapú tanulás.
- Elektromágneses rezgések és hullámok iskolai tanításáról, a témakörhöz kapcsolódó kísérleti eszközök, gyakorlati alkalmazások.

12. tétel

- Motivációs lehetőségek a fizika tanításában. (helye, szerepe, típusai)
- A fényelhajlás, interferencia tanítása a középiskolában. A fény hullámhosszának mérése egyszerű eszközökkel. Lézeres optika kísérletek.

13. tétel

- A szemléltetés módszerei a fizikatanításban, szemléltető eszközök kiválasztásának szempontjai. A modell-módszer alkalmazása a fizikatanításban.
- Az atomszerkezet iskolai tanításáról, történeti vonatkozások. Az atomok felépítése, a fémek elemek tulajdonságai, a periódusos rendszer felépítése. Planck-állandó mérésének lehetőségei.

14. tétel

- A fizikatanítás történetének rövid áttekintése. Magyar tudósok/tanárok szerepe a fizika/fizikatanítás fejlődésében.
- A radioaktivitás iskolai tanításáról, tudománytörténeti vonatkozások. A nukleáris technika alapjai a középiskolában, az atomreaktor, atomerőmű. Magyar tudósok szerepe a nukleáris felfedezések, alkalmazások területén. Nukleáris detektorok és alkalmazásuk.

15. tétel

- A fizika és más természettudományos tantárgyak kapcsolata. Komplex természettudományos kompetenciák, egységes természettudományos világkép kialakításának lehetőségei. Tudományos ismeretterjesztés lehetőségei. Az integrált természettudományos oktatás hazai és nemzetközi tapasztalatai.
- A csillagászat iskolai tanításáról, a Nap mint fúziós reaktor. Szemléltetési lehetőségek a csillagászat tanításában.

Osztatlan középiskolai fizikatanár-képzés

A Szegedi Tudományegyetem fizikatanári képzéseinek záróvizsgáján a felkészülés során használható könyvek listája:

- Csajági Sándor, Fülöp Ferenc: Fizika 9. - emelt szintű képzéshez; Nat 2012; **Kiadói kód:** NT-17135
- Dégen Csaba, Póda László, Urbán János: Fizika 10. - emelt szintű képzéshez; Nat 2012; **Kiadói kód:** NT-17235
- Dégen Csaba, Elblinger Ferenc, Simon Péter: Fizika 11. – emelt szintű képzéshez; Nat 2012; **Kiadói kód:** NT-17335
- Dégen Csaba, Elblinger Ferenc, Simon Péter: Fizika 12. – emelt szintű képzéshez; Nat 2012; **Kiadói kód:** NT-17435

- dr. Egri Sándor, Horányi Gábor, Simon Péter: Fizika 9-10. I. kötet; Nat 2020; Kiadói kód: OH-FIZ910TA/I
- dr. Ádám Péter, dr. Egri Sándor, Elblinger Ferenc, Horányi Gábor, Simon Péter: Fizika 9-10. II. kötet; Nat 2020; Kiadói kód: OH-FIZ910TA/II

- Dr. Halász Tibor: A Természetről Tizenéveseknek Fizika 9., (**Mozaik** kiadó, Szeged) (ISBN: 963 697 332 6)
- Dr. Jurisits József, Dr. Szűcs József: A Természetről Tizenéveseknek Fizika 10., (**Mozaik** kiadó, Szeged) (ISBN: 963 697 362 8)
- Dr. Halász Tibor, Dr. Jurisits József, Dr. Szűcs József: A Természetről Tizenéveseknek Fizika 11., (**Mozaik** kiadó, Szeged) (ISBN: 963 697 422 5)
- Dr. Halász Tibor, Dr. Jurisits József, Dr. Szűcs József: A Természetről Tizenéveseknek Fizika 11-12., (Közép- és emelt szintű érettségire készülőknek), (**Mozaik** kiadó, Szeged) (ISBN: 963 697 466 7)
- Dr. Halász Tibor, Dr. Jurisits József, Dr. Szűcs József: A Természetről Tizenéveseknek Fizika 11-12. munkafüzet, (Közép- és emelt szintű érettségire készülőknek), (**Mozaik** kiadó, Szeged) (ISBN: 963 697 467 5)

- Dr. Nagy Anett, Dr. Mező Tamás: Fizika 9. (Maxim kiadó, Szeged) (ISBN: 978 963 2160 115)
- Dr. Farkas Zsuzsanna, Dr. Molnár Miklós: Fizika 10. (Maxim kiadó, Szeged) (ISBN: 978 963 261 012 2)
- Dr. Mező Tamás, Dr. Molnár Miklós, Dr. Nagy Anett: Fizika 11. (Maxim kiadó, Szeged) (ISBN: 978 963 261 094 8)

- Bakányi Márton, Sarkadi Ildikó, Fodor Erika, Marx György, Tóth Eszter, Ujj János: Fizika I. Nemzeti Tankönyvkiadó (ISBN: 963 18 2590 6)
- Dede Miklós - Isza Sándor: Fizika II. Nemzeti Tankönyvkiadó (ISBN: 963 17 6257 2)
- Holics László: Fizika III., Nemzeti Tankönyvkiadó (ISBN: 963 17 9678 7)
- Tóth Eszter: Fizika IV., Nemzeti Tankönyvkiadó (ISBN: 963 17 9677 9)

- Dr. Paál Tamás: Fizika a reál érdeklődésű középiskolások számára; Mechanika I; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. ISBN: 963 18 8860 6
- Dr. Paál Tamás: Fizika a reál érdeklődésű középiskolások számára; Mechanika II., Hőtan; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. ISBN: 963 19 1348 1
- Dr. Paál Tamás: Fizika a reál érdeklődésű középiskolások számára; Elektromágnesség I.; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. ISBN: 93 18 9344 8

Osztatlan középiskolai fizikatanár-képzés

- Dr. Paál Tamás: Fizika a reál érdeklődésű középiskolások számára; Elektromágnesség II., Optika; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. ISBN: 963 18 8318 3
- Dr. Paál Tamás: Fizika a reál érdeklődésű középiskolások számára; Modern fizika, csillagászat; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. ISBN: 963 18 9107 0

- Négyjegyű függvénytáblázatok – Matematikai, fizikai, kémiai összefüggések; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.; ISBN: 963 18 8902 2 („régí”)
- Négyjegyű függvénytáblázatok – Matematikai, fizikai, kémiai összefüggések; Konsept- H Könyvkiadó, Bp.; ISBN: 963 9362 13 1 („sárga”)
- Négyjegyű függvénytáblázatok – Matematikai, fizikai, kémiai összefüggések; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.; ISBN: 963 19 5703 9 („új, fehér”)